

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּרָא

כְּנִיסַת הַשִּׁבְת: 17:33

עַרְשׁ"ק יד' חֶשְׁוֹן תּשַׁע"ד (18.10.13)

צִיָּאת הַשִּׁבְת: 18:40 ר"ת 19:16

הַפְּטָרָה: "וְאַשֶׁה אֶחַת" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"גְּדוּלָה מִיֵּלָה, שְׂאֵלְמֵלָא (=אם לא היתה מצות) מִיֵּלָה – לֹא נִתְקַיְמוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ"

ה"ייטב פָּנִים" (שקלים אות ו'), אומר, שְׂכַאֲשֵׁר חֲטָאוּ אָדָם וְחוּהוּ, נִפְגְּמוּ חוּשׁ הָרְאִיָּה וְחוּשׁ הַשְּׁמִיעָה.

חוּשׁ הָרְאִיָּה נִפְגַּם כְּאֲשֶׁר (בְּרֵאשִׁית) "וַתֵּרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל וְכִי תֵאֵוָה הוּא לְעֵינַיִם" – הָרִי שֶׁפָּגְמָה בְּרֵאִיָּה. וְחוּשׁ הַשְּׁמִיעָה נִפְגַּם כְּאֲשֶׁר שָׁמַע אָדָם רֵאשׁוֹן בְּקוֹלָהּ, כִּפִּי שֶׁפְּתוּב (בְּרֵאשִׁית): "וְלֹאֲדָם אָמַר: כִּי שָׁמַעְתָּ לְקוֹל אֲשֶׁרְךָ וַתֹּאכַל מִן הָעֵץ". וְהִנֵּה, יָדוּעַ כִּי בַחֲטָא עֵץ הִדַּעַת נִפְגְּמוּ כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהָיוּ כְּלוּלוֹת בְּאָדָם וְחוּהוּ, וְלִכְּן הוֹכְרָחוּ יִשְׂרָאֵל לְרַדַּת מִצְרִימָה, לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר פָּגְמוּ, שֶׁהָרִי הָיוּ הֵם כְּלוּלִים בְּתוֹךְ אָדָם הָרֵאשׁוֹן בְּעַת שֶׁחֲטָא. וַיֵּשׁ לוֹמַר, שֶׁהַתְּחִלַּת תִּיקוֹן חוּשׁ הָרְאִיָּה וְחוּשׁ הַשְּׁמִיעָה הָיָה כְּאֲשֶׁר בָּא מִשָּׁה לְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, וְעָשָׂה לְפָנֵיהֶם אֶת הָאוֹתוֹת, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "וַיַּעַשׂ הָאֱלֹהִים לְעֵינַי הָעַם: וַיֹּאמֶן הָעַם וַיִּשְׁמְעוּ כִּי פָקַד ה' אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל". הִנֵּה, עַל-יְדֵי שֶׁעָשָׂה אֶת הָאוֹתוֹת "לְעֵינַי הָעַם", וְכֵן כְּאֲשֶׁר "וַיֹּאמֶן הָעַם וַיִּשְׁמְעוּ" – בְּכֹךְ הַתְּחִיל הַתִּיקוֹן שֶׁל חוּשׁ הָרְאִיָּה וְחוּשׁ הַשְּׁמִיעָה. אוּלַּם, עֵיקַר הַתִּיקוֹן הָיָה לְאַחַר מִכֵּן בְּשַׁעַת מְתֵן תּוֹרָה, כְּאֲשֶׁר פָּסְקָה זוֹהַמְתֵן שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְזֹאת, כִּפִּי שְׁמוּבָא בְּמִדְרַשׁ (בְּמִדְבַר רַבָּה ז' א'): "מִנֵּיין שְׁלֹא הָיָה בְּהֵן (=בְּיִשְׂרָאֵל) סוּמִיין (=עוֹרִים)? שְׁנֹאֲמַר (שְׁמוֹת כ'): 'וְכָל הָעַם רֵאִים אֶת הַקּוֹלוֹת'. וּמִנֵּיין שְׁלֹא הָיָה בְּהֵן חֲרָשִׁין? שְׁנֹאֲמַר: 'וַיֹּאמְרוּ כָּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע'". כְּלוּמַר, בְּמַעֲמַד הָרִי סִינַי תוֹקֵן חֲטָא אָדָם הָרֵאשׁוֹן, וְלֹא הָיָה בְּיִשְׂרָאֵל פָּגַם הָרְאִיָּה, בְּבַחֲחִינַת סוּמִיין (=עוֹרִים), וְלֹא פָּגַם הַשְּׁמִיעָה, בְּבַחֲחִינַת חֲרָשִׁים.

וְזוֹהוּ שֶׁשְּׁנִינּוּ בַּמִּשְׁנָה (אֲבוֹת ב', א'): "דַּע מָה לְמַעַלָּה מִמֶּךָ, עֵינַי רֹוֹאָה וְאֵזֶן שׁוֹמַעַת, וְכָל מַעֲשִׂיךָ בְּסִפְרָה נִכְתָּבִין". דְּהֵינּוּ, "דַּע מָה לְמַעַלָּה מִמֶּךָ" – כָּל מָה שֶׁקוֹרָה לְמַעַלָּה – הוּא "מִמֶּךָ", מִמַּעֲשִׂיךָ לְמַטָּה, וּמִפְּרִשְׁת הַמִּשְׁנָה וְאוֹמְרָת: "עֵינַי רֹוֹאָה" הִיא הַשְּׁגַחַת ה' עֲלֵינוּ, "וְאֵזֶן שׁוֹמַעַת" מָה שֶׁשׁוֹמַעַת הַקָּב"ה לְתַפִּילוֹתֵינוּ – הַכָּל תְּלוּי בְּנוּ, וְלִכְּן אָנוּ מִתְּפַלְלִים בְּסִדְר הַתְּחִנוּן: "הִטָּה אֱלֹהֵי אֲנֹכָה וְשָׁמַע. פָּקַח עֵינֶיךָ וּרְאָה שׁוֹמְמוֹתֵינוּ" (דְּנִיָּאל ט', יח) – שִׁיתוֹקֵן פָּגַם הָרְאִיָּה וּפָגַם הַשְּׁמִיעָה.

וְעַתָּה, בָּא וּרְאָה, שֶׁעַל-יְדֵי מִצְוֹת הַמִּיֵּלָה זוֹכִים לְתִיקוֹן הָרְאִיָּה וְהַשְּׁמִיעָה. דְּבַר זֶה אָנוּ לוֹמְדִים מִסוּד גְּדוֹל הַמְּבִיא רַש"י, עַל הַפְּתוּב בְּתוֹרָה (בְּרֵאשִׁית יז', א'): "וַיֵּרָא ה' אֶל אַבְרָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו... הַתְּהַלֵּךְ לְפָנַי וְהָיָה תָמִים", וּפְרַשׁ רַש"י: "וְהָיָה תָמִים" – הַתְּהַלֵּךְ לְפָנַי בְּמִצְוֹת מִיֵּלָה, וּבְדַבַּר הַזֶּה תִּהְיֶה תָמִים (=שְׁלֵם), שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהַעוֹרְלָה בָּךְ אֶתָּה בְּעַל מוּם לְפָנַי... (שְׁכָן), עֲכָשִׁיו אֶתָּה חָסַר ה' (=5) אֵיבָרִים – ב' עֵינַיִם, ב' אוֹזְנַיִם, וְרֵאשׁ וּגְוִיָּה (=אוֹת הַבְּרִית). אוֹסִיף לְךָ אוֹת (ה) עַל שְׁמֶךָ, וּמִנֵּיין אוֹתוֹתֶיךָ (יְהִיָּה) רַמ"ח, כְּמִנֵּיין אֵיבָרֶיךָ". (אַבְרָהָם בְּגִמְטְרִיָּה רַמ"ח).

הָרִי לָנוּ דְבָרִים בְּרוּרִים, שֶׁעַל-יְדֵי מִצְוֹת הַמִּיֵּלָה זָכָה אַבְרָהָם לְקַדֵּשׁ חֲמִשָּׁה אֵיבָרִים – שְׁתֵּי הָעֵינַיִם, שְׁתֵּי הָאוֹזְנַיִם וְאוֹת הַבְּרִית. וְלִכְּן נִתְּוִסְפָּה לוֹ הָאוֹת ה' בְּשֵׁמוֹ – כְּנֶגֶד אוֹתָם ה' (=חֲמִשָּׁה) אֵיבָרִים. וְצָרִיכִים אָנוּ לְהַבִּין, אֵיךְ עַל-יְדֵי הַמִּיֵּלָה זוֹכִים לְקַדֵּשׁ חֲמִשָּׁה אֵיבָרִים אֵלֶּה (=שְׁתֵּי הָעֵינַיִם, שְׁתֵּי הָאוֹזְנַיִם וְאוֹת הַבְּרִית)?

וְנִרְאָה לְבָאָר עֲנִיין זֶה עַל-פִּי הַמְּבוֹאָר בְּזוֹהַר הַקְּדוּשׁ ("תּוֹרֵיע" מִד', בְּרַעֲיָה מִהִימָנָא), שֶׁצָּרִיכִים לְהַכִּין כָּלִי מְלֵא עֶפֶר כְּדֵי לְהַכְנִים לְשֵׁם אֶת הָעוֹרְלָה הַתִּינוּק. שְׁכָן, הָעוֹרְלָה הִיא מְזוּהַמַּת הַנְּחַשׁ הַקְּדוּמוֹנִי, וּמֵאֲחַר וְהַנְּחַשׁ – עֶפֶר לְחֵמוֹ – לְכֹן טוֹמְנִים אֶת הָעוֹרְלָה, שֶׁהִיא חֶלְקוֹ שֶׁל הַנְּחַשׁ, בְּעֶפֶר. וּכְפִי דְבָרֵי הַזוֹהַר הַקְּדוּשׁ: "וְלֹהֵאוּ עוֹרְלָה מִתְּקַנֵּי מֵאֲנָא תְּדַשׁ בְּעֶפְרָא, לְאַשְׁרָאָה הַהוּא עֶרְלָה בְּגוּיָה, בְּרָזָא (יִשְׁעִיָּה סה', כה) 'וְנַחֲשׁ עֶפֶר לְחֵמוֹ', 'וְעֶפֶר תֹּאכַל כָּל יְמֵי תִיךְ'" (=וְלֹאוֹתָה עוֹרְלָה מִתְּקַנֵּים כָּלִי עֶפֶר, כְּדֵי לְהַכְנִיסָה לְשֵׁם, בְּסוּד 'וְנַחֲשׁ עֶפֶר לְחֵמוֹ' 'וְעֶפֶר תֹּאכַל כָּל יְמֵי תִיךְ').

לְפִי זֶה מְבוֹאָר הַיֵּטֵב, מְדוּעַ עַל-יְדֵי מִצְוֹת הַמִּיֵּלָה זוֹכִים לְתִיקוֹן הָעֵינַיִם וְהָאוֹזְנַיִם. שְׁכָן, לְמַדְנוּ שֶׁבַחֲטָא עֵץ הִדַּעַת, נִפְגְּמוּ עַל-יְדֵי הַנְּחַשׁ חוּשׁ הָרְאִיָּה וְחוּשׁ הַשְּׁמִיעָה, וּמְבוֹאָר בְּגִמְטְרָא (שִׁבְת קמו'), שֶׁ"בָּא נַחֲשׁ עַל חוּהוּ וְהִטִּיל בָּהּ זוֹהַמָּא". עַל-כֵּן, דוֹקָא עַל-יְדֵי קִיוּם מִצְוֹת הַמִּיֵּלָה בְּהַסְרַת הָעוֹרְלָה, שֶׁהִיא זוֹהַמַּת הַנְּחַשׁ הַקְּדוּמוֹנִי, זוֹכִים לְתִיקוֹן הָעֵינַיִם וְהָאוֹזְנַיִם.

בענין זה של מצות המילה ראוי להוסיף, שמצינו בדברי חז"ל שני פירושים על הפסוק (בראשית ב'): "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם". פירוש אחד (מנחות כט): "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם" – אל תקרא "בהבראם", אלא ב-ה' בראם. דהינו, הקב"ה ברא את העולם הנה באות ה'. ופירוש שני, "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם", שהעולם נברא בשביל אברהם, כפי שאומר המדרש (בראשית רבה יב, ט): "אמר רבי יהושע בן קרחה: בהבראם (אותיות) באברהם – בזכותו של אברהם (נברא העולם)".

והנה, יש לומר, ששני הפירושים הללו – "אל תקרא "בהבראם", אלא ב-ה' בראם", שהעולם נברא באות ה', והפירוש השני "בהבראם (אותיות) באברהם" – בזכותו של אברהם (נברא העולם)", עולים בקנה אחד. דהינו, הקב"ה ברא את העולם בזכות האות ה', שנתוספה לאברהם אבינו, על ששלט וקדש ה' איברים. מפל זה נמצאנו למדים, שהעולם נברא בזכות המילה, שבזכותה זוכה האדם להתקדש ב-ה' איברים, כמו ששנינו בגמרא (נדרים לב): "גדולה מילה, שאלמלא מילה לא נתקיימו שמים וארץ, שנאמר (ירמיה לג, כה): 'אם לא בריתי יומם ולילה, חקות שמים וארץ לא שמתי'". (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "ותאמר מי מלל לאברהם היניקה בנים שרה"

ומהו בנים... (בלשון רבים)? (אלא), ביום המשטה הביאו השרות (את) בניהן עמהן, והניקה אותם, שהיו אומרות לא ילדה שרה, אלא אסופי (=תינוק עזוב) הביאו מן השוק" (רש"י).

הרה"ק בעל "חידושי הרי"ם" זיע"א התרועע עם גאוני ליטא, שהחשיבוהו מאד, וקראו לו העילוי מורשא. פעם הגיע אחד מגאוני ליטא ל"חידושי הרי"ם", והשתעשע עמו בפלפול. והנה, כאשר הוגש לפניו כיבוד, ראה אותו אורח את החסידים חוטפים שירים (מזון שהשאיר הרבי), שאל האורח את ה"חידושי הרי"ם": האם אצלכם בורשא שורר רעב שחוטפים חתיכת חלה ושמים בכיס...? הסביר לו ה"חידושי הרי"ם", כי, ברוך ה', יש להם מה לאכול. אולם, אצל חסידים יש חשיבות לשירים של הרבי, וזוהי סגולה ליראת שמים. אמר לו האורח: היכן מצינו בחז"ל מקור לכך, שלשירים יש סגולה ליראת שמים? מנהגי החסידים הללו אינם משכנעים אותי...

אמר לו ה"חידושי הרי"ם": הנה רש"י כותב על הפסוק "הניקה בנים שרה", שביום המשטה הביאו השרות את בניהן עמהן, ושרה הניקה אותם. ומוכא במדרש פסיקתא רבתי (פרשה מד, אות ד), שכל הילדים שינקו חלב משרה אמנו התגירו ונעשו יראי שמים. הנה רואים אנו, שבגלל שאכלו ממה ששיר יצחק אבינו התקרבו הם ליראת שמים. שאל אותו גאון: ומי אמר שמהשירים של יצחק הם התגירו ונעשו יראי שמים? אולי בגלל החלב עצמו, של שרה אמנו, שהיה בעצמו חלב נד וטהור, הם התגירו?

השיבו הרי"ם: לו יהיה כדברך. אולם, מדוע המתינה שרה שנתים עד "יום הגמל את יצחק", כדי להניק את בני הגויים? הלא מיד כשנולד יצחק, יכולה היתה שרה להוכיח להם שהתינוק שלה, בכך שתניק את בנייהם. אם כך מדוע המתינה שנתים עד עשיית המשטה? שהרי, במשך השנתים הללו דברו והוציאו שם רע על יצחק, שהוא אסופי (=תינוק עזוב) מן השוק. אלא, ודאי כל זמן שיצחק ינק משרה, לא הסכים אברהם אבינו ששרה תניק את בני הגויים, כדי שיצחק לא יאכל משירי המאכל של בני הגויים, כיון ששירים אלו יזיקו לו.

ורק לאחר שיצחק גדל וסיים לינוק, הניקה שרה את בני הגויים. הנה רואים מכאן עד כמה יש השפעה לשירים – לטוב וגם לרע...

אחד מששים מעושרו

מסופר על עשיר גדול, שהיה גם קמפון גדול, ולא רצה לתת אפילו פרוטה אחת לצדקה. והנה, למרות שדבר קמפנותו היה ידוע בכל העיר, מעולם לא התבייש בכך, ואף לא הסתיר זאת מאיש. יום אחד שמע העשיר דפיקות בדלת, והציץ בחור שבדלת לראות מי בא, והנה, הוא רואה את הרב. חשב העשיר שהרב בא לצורך איסוף צדקה, ואמר לו: וכי אתה לא יודע שאני לא נותן מאומה לצדקה? אמר לו הרב: לא באתי לצורך צדקה. פתח לו את הדלת, והזמינו להיכנס לביתו. אמר לו הרב, שהוא בא לבקר כי הוא חולה. נבהל אותו קמפון, ואמר לו שהוא בריא, ומי הפיץ שמועה זו שהוא חולה, עד כדי כך שנאלץ הרב בכבודו ובעצמו לבוא ולבקר? אמר לו הרב: שלמה המלך קבע שאתה חולה. שכן, כתוב בקהלת (ה', יב): "יש רעה חולה... עשר שמור לבעליו לרעתו". ועל-כן הוא במקצב רע ובא הרב לבקר. אמר לו אותו קמפון: מה עלי לעשות כדי לבטל את הרעה? אמר לו הרב: לשם כך באתי. שהרי, על-ידי ביקור החולה נוטלים אחד מששים מהמחלה. לכן באתי, כדי לקחת אחד מששים מהעושר/מהמחלה שלך, וכך תבטל מעליך הרעה... שבת שלום לכל בית ישראל!

נא לשמור על קדושת הגיליון!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָהָם לְמָה זֶה צָחָק שָׂרָה לֵאמֹר הֲאֵף אֲמַנָּם אֵלֶּךָ וְאֲנִי זֹקֵנָתִי"

על הפתוב, "ותצחק שרה בקרבה לאמר אחרי בלתי היתה לי עדנה ואדני זקן", נתיגעו המפרשים לבאר, מדוע צחקה שרה אמנו על בשורת המלאך, שבא בשליחות הקב"ה לבשר לה על לידת יצחק? וכי שרה אמנו לא האמינה להבטחת ה', שתלד בימי זקנותה?

ביאור נפלא על-כך מביא כ"ק השר שלום מבעלזא זיע"א, ואומר, ששרה אמנו אמנם צחקה, אך לא מחסר אמונה, אלא בגלל שישמעאל עמד מאחורי האהל, והאזין לבשורת המלאך.

וכפי שמביא גם תרגום יונתן על הכתוב (שם יח, י'): "ושרה שמעת (את המלאך) פתח האהל והוא אחריו". "והוא אחריו", מפרש תרגום יונתן, שישמעאל הוא זה שעמד מאחורי הפתח לשמוע מה בא המלאך לבשר לשרה אמנו. וכפי דבריו הקדושים של תרגום יונתן בן עוזיאל: "ושרה הוזה שמעה בתרע משכנא וישמעאל קאי בתריה וציית מה דאמר מלאכא" (= ושרה היתה שומעת בפתח האהל, וישמעאל היה מאחורי הפתח, כדי לשמוע מה שאומר המלאך). וצריכים אנו להבין ענין זה. שכן, מה ראתה שרה אמנו לצחוק, לאחר שראתה את ישמעאל מאזין לבשורת המלאך?

ובאר מרן השר שלום מבעלזא ואמר, כי לתרגום יונתן היה קשה, איך צחקה שרה אמנו מדברי מלאך ה', שבא לבשר על הולדת יצחק. ועל-כן פרש "והוא אחריו" – על ישמעאל, שעמד מאחורי הפתח, ושמע שהמלאך מבשר ש"כעת חיה והנה בן לשרה". והנה, לאחר שראתה שרה שישמעאל מאזין למלאך, חששה שיטיל בה עין הרע, ותבטל הבטחת המלאך, על-כן שתה עצה בנפשה (=החליטה) לצחוק, כמו שכתוב: "ותצחק שרה... לאמר אחרי בלתי היתה לי עדנה ואדני זקן". וזאת, כדי שישמעאל, שאין היא מאמינה לדברי המלאך, ועל-ידי כך גם הוא יצחק ויגחך, שבלתי אפשרי ששרה תתעבר בגיל כזה, וממילא לא יתן עין הרע בהבטחת המלאך.

אם כך, לפי זה צריכים אנו ביאור, מדוע בא הקב"ה בטענה אל אברהם: "למה זה צחקה שרה לאמר האף אמנם אילך?" הלא לפי המבואר, שרה צחקה על בשורת המלאך כדי לבטל את העין הרע של ישמעאל.

כדי לבאר ענין זה, מביא מרן השר שלום מבעלזא זיע"א את הכתוב בספר "קרנים" (מאמר י'), האומר, שיש לנו קבלה מרב הונא, שכל האומר את הפסוק בתהילים (ה' ח'): "ואני ברב חסדך אבוא ביתך אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך" – מבטל עין הרע שיש עליו.

ומבאר מרן השר שלום זיע"א ואומר, שפונת רב הונא הוא על השם הקדוש "הא", שהוא אחד מ-עב' שמות (השם ה-26). שם שהוא מסוגל לביטול עין הרע, ושם זה נרמז בראשי תיבות של הכתוב: "אשתחוה אל היכל". וצריכים אנו להבין ענין זה. שכן, מבואר בזהר הקדוש (הקדמה יא), שטרם (=קודם) שנכנסים לבית הכנסת צריך להגיד את הפסוק הנזכר: "ואני ברב חסדך אבוא ביתך אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך". אם כך, מה ענין זה של ביטול עין הרע, כשאנחנו באים לבית הכנסת להתפלל?

(בשחרית בימי החול לא יאמר פסוק זה – "ואני ברב חסדך אבוא ביתך...". – אלא אם כן עטור הוא בתפילין ומעוטף בטלית. אבל, במנחה וערבית שבימי החול, וכן בשבת ויום טוב, שאין מניחים תפילין, יאמר את הפסוק).

ומבאר ענין זה מרן השר שלום זיע"א ואומר, שלפעמים המלאכים בשמים מתקנאים בעבודת בני ישראל למטה בעולם הגשמי, כמבואר בתוספות (ברכות ג' ד"ה ועונין). ומטעם זה אנו אומרים קדיש בלשון ארמית, כדי שלא יבינו המלאכים את שבח הקדיש שאנו אומרים לפני ה' יתברך, ויתקנאו בנו. וכך גם בתפילה לה' יש חשש עין הרע של המלאכים בנו. שכן, כאשר ישראל, קרוצי-חמר משכימים ובאים לבית הכנסת להתפלל בכל יום, יכולים המלאכים להתקנא בעבודת ישראל, ולהכניס בנו עין הרע. לכן, מטעם זה, כאשר האדם נכנס לבית הכנסת, כדי להתפלל לפני בורא עולם, יאמר: "ואני ברב חסדך אבוא ביתך אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך"

– כְּדֵי לְהוֹפִיר אֶת הַשֵּׁם "הָאֵל", הַנִּרְמָז בְּתִיבוֹת אֲשֶׁתְּחֹה אֶל הַיֵּכָל, הַמְּסוּגָל, כְּאֲמֹר, לְבִטֵּל כָּל עֵין הָרַע – וְעַל-יְדֵי כֵךְ יִנְצַל מֵעֵין הָרַע, וְלֹא יִנָּזֵק.

עַל-פִּי הָאֲמֹר, מִפְּרֵשׁ מֶרֶן הַשָּׁר שְׁלוֹם זִיע"א אֶת מָה שְׁאָמַר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְיִשְׂרָאֵל (דְּבָרִים א', י"א): "ה' אֱלֹהֵיכֶם הִרְבֵּה אֶתְכֶם וְהִנֵּכֶם הַיּוֹם כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לְרַב". וְדָרְשׁוּ עַל-כֵּךְ חו"ל בַּמִּדְרָשׁ (דְּבָרִים רַבָּה א', י"א): "ה' אֱלֹהֵיכֶם הִרְבֵּה אֶתְכֶם וְהִנֵּכֶם" – זֶה שְׁאָמַר הַכְּתוּב 'אֲשֶׁתְּחֹה אֶל הַיֵּכָל קִדְשְׁךָ בִּירְאָתְךָ'.

וְלִכְאוּרָה לֹא מוֹבֵן כַּאֲן הַמִּדְרָשׁ. שְׂכָן, וְכִי מָה הַקָּשֶׁר בֵּין שְׁנֵי הַפְּסוּקִים הַלְלוּ? אֲלֵא, מִסְבִּיר מֶרֶן הַשָּׁר שְׁלוֹם זִיע"א וְאֹמֵר: הַיּוֹת וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ בִּרְךָ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּרִיבּוּי בָּנִים ("ה' אֱלֹהֵיכֶם הִרְבֵּה אֶתְכֶם"), חָשַׁשׁ הוּא שְׂמָא יִטִּילוּ בִּישְׂרָאֵל עֵין הָרַע. לְכֵן, בְּכֹונָה תְּחִילָה הוֹפִיר בְּדִבְרָיו אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ "הָאֵל", הַיּוֹצֵא מִהַתִּיבוֹת "אֱלֹהֵיכֶם הִרְבֵּה אֶתְכֶם" – כְּדֵי שְׁלֹא תִשְׁלֹט בְּהֶם עֵין הָרַע.

וְלִכֵּן, יִפְהַ דְרָשׁוּ חו"ל, וְאָמְרוּ: "ה' אֱלֹהֵיכֶם הִרְבֵּה אֶתְכֶם וְהִנֵּכֶם" – זֶה שְׁאָמַר הַכְּתוּב 'אֲשֶׁתְּחֹה אֶל הַיֵּכָל קִדְשְׁךָ בִּירְאָתְךָ'. שְׂכָן, בְּשְׁנֵי הַפְּסוּקִים הַלְלוּ רְמוּזֵי הַשֵּׁם "הָאֵל", הַמְּסוּגָל לְבִיטוּל עֵין הָרַע. וְזֶהוּ שְׁאָמַר הַקַּב"ה לְאַבְרָהָם: "לְמָה זֶה צָחָקָה שָׂרָה? (הֲיֵהָ לָהּ) יֵאמֹר הָאֵף אֲמַנֵּם אֵלֶיךָ? דְּהִינּוּ, אִם תֵּאמַר שְׂרָה צָחָקָה כְּדֵי לְבִטֵּל אֶת עֵין הָרַע שֶׁל יִשְׁמַעֵאל, הֲלֹא הִיְתָה לָהּ עֲצָה טוֹבָה רַק: "יֵאמֹר הָאֵף אֲמַנֵּם אֵלֶיךָ", שֶׁהֵם רָאִישֵׁי תִיבוֹת "הָאֵל", וְזֶה לְבָדוּ מְסוּגָל לְבִיטוּל עֵין הָרַע שֶׁל יִשְׁמַעֵאל.

זֹאת וְעוֹד, אֹמֵר הַקַּב"ה לְאַבְרָהָם אָבִינוּ: "הֲיִפְלֵא מֵה' דְּבַר". דְּהִינּוּ, אֲמַנֵּם צָרִיךְ לְחַשׁוֹשׁ מֵעֵין הָרַע, אֲבָל כַּאֲשֶׁר אָנִי, הַקַּב"ה, מְלַךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים, מִבְּטִיחַ ש'כְּעֵת תִּהְיֶה וְהִנֵּה בֵן לְשָׂרָה אֲשֶׁתְךָ" – אֵין צָרִיךְ לְחַשׁוֹשׁ מֵעֵין הָרַע, כִּי "הֲיִפְלֵא מֵה' דְּבַר"? וְכִי אֲפֹשֶׁר לְהַטִּיל עֵין הָרַע בְּהַבְטַחַת הַבוֹרָא יִתְבַּרְךָ?

נִמְצְאוּ לְמַדִּים מְכַל זֶה, שְׁאֲמִירַת פְּסוּקִים (כְּמוֹ: "אֲשֶׁתְּחֹה אֶל הַיֵּכָל" אוּ "אֱלֹהֵיכֶם הִרְבֵּה אֶתְכֶם", אוּ "הָאֵף אֲמַנֵּם אֵלֶיךָ") שֶׁבָּהֶם נִרְמָז הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ "הָאֵל", מְסוּגָלִים לְבִטֵּל עֵין הָרַע, וְעַל-יְדֵי כֵךְ לְהַצִּיל אֶת הָאָדָם מִצָּרוֹת וַיִּסּוּרִים. (ע"פ "שְׁבִילֵי פְנֵחָס" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"וַיֵּאמֶר שׁוּב אֲשׁוּב אֵלֶיךָ כְּעֵת תִּהְיֶה וְהִנֵּה בֵן לְשָׂרָה... לְמוֹעֵד אֲשׁוּב אֵלֶיךָ כְּעֵת תִּהְיֶה"

לְכְאוּרָה יֵשׁ כַּאֲן כְּפַל לְשׁוֹן – "שׁוּב אֲשׁוּב" – גַּם שׁוּב וְגַם אֲשׁוּב. וּמִדּוּעַ?

הַרְה"ק בְּעַל "אַהֲבַת יִשְׂרָאֵל" מוֹיִזְנִיץ זִיע"א מִפְּרֵשׁ עֵינָן זֶה בְּדֶרֶךְ רְמֵז. וְכֵךְ הוּא כּוֹתֵב: הִנֵּה, עַל הַגְּאוּלָּה הַעֲתִידָה אֹמֵר הַנְּבִיא (יִשְׁעִיָּה ס', כ"ב): "אָנִי ה' בְּעֵתָה אֲחִישְׁנָה". וַיֵּשׁ לָנוּ לְדַקְדָּק בְּלִשׁוֹן הַכְּתוּב "בְּעֵתָה אֲחִישְׁנָה", שֶׁהֵם דְּבָרִים הַסּוֹתְרִים זֶה אֶת זֶה, כְּפִי שְׁשׂוֹאֵלִים חו"ל בְּמַסְכַּת סְנֵהֲדָרִין (צ"ח, ע"א): כְּתִיב "בְּעֵתָה" (מִשְׁמַע מְכָאן, שֶׁהַגְּאוּלָּה תֵּהָא בְּמוֹעֵד הַקְּבוּעַ מֵרֵאשׁ עַל-יְדֵי הַבוֹרָא יִתְבַּרְךָ), וְכְתִיב "אֲחִישְׁנָה" (=שְׁנֵה לְשׁוֹן זְרוּז) – מְכָאן מִשְׁמַע שֶׁהַגְּאוּלָּה תְּבוּא קוּדֵם זְמַנָּה הַקְּבוּעַ. וְזֹאת כִּי צִדָּד?

אֲלֵא, מְשִׁיבִים שֵׁם חו"ל, שֵׁישׁ שְׁנֵי מוֹעֲדִים אֲפֹשְׁרִים לְגְאוּלָּה לְעֵתִיד שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל: זְכוּ – "אֲחִישְׁנָה" (=אִם יֵהִי יִשְׂרָאֵל זְכָאִים, וַיִּתְעוֹרְרוּ בְּתִשׁוּבָה, יִחִישׁ ה' אֶת גְּאוּלְתָּם). לֹא זְכוּ – "בְּעֵתָה" (=אִם יִשְׂרָאֵל לֹא יֵהִי זְכָאִים חֲלִילָה, וְלֹא יִתְעוֹרְרוּ בְּתִשׁוּבָה, תְּבוּא הַגְּאוּלָּה בְּמוֹעֵד הַקְּבוּעַ עַל-יְדֵי ה' יִתְבַּרְךָ).

וְזֶהוּ שְׂרוּמֵז הַקַּב"ה: "שׁוּב אֲשׁוּב אֵלֶיךָ כְּעֵת תִּהְיֶה". אִם "שׁוּב" – אִם יִשׁוּבוּ יִשְׂרָאֵל בְּתִשׁוּבָה, אָזִי אָנִי "אֲשׁוּב אֵלֶיךָ כְּעֵת תִּהְיֶה" – אֲחִישׁ אֶת הַגְּאוּלָּה כְּעֵת מִיָּד. אֲבָל אִם "אֲשׁוּב" – אִם אָנִי צָרִיךְ לְשׁוּב אֵלֵיכֶם, מִבְּלִי שֶׁתִּתְעוֹרְרוּ תְּחִילָה בְּתִשׁוּבָה – אָזִי "לְמוֹעֵד" – אֲבִיא אֶת הַגְּאוּלָּה רַק בְּמוֹעֵד שְׁנִקְבַּע לָהּ. וְתִשְׁלַךְ אֶת הַיֵּלֶד תַּחַת אַחַד הַשִּׁיחִים"

הַמְּגִיד רַבִּי יִשְׂרָאֵל מְקוֹזְנִיץ הַתְּפָרְסֵם בִּימֵי נְעוּרָיו כְּבַעַל מוֹפֵת גְּדוֹל, וְגַם לֹא-יְהוּדִים רַבִּים הִשְׁכִּימוּ לְפִתְחוֹ, וּבִקְשׁוּ לְהַתְּבַרֵךְ מִפִּי הַקְּדוֹשׁ. בְּשָׁנַת תְּק"ז (1757) נוֹלַד בְּנוֹ יְחִידוֹ, רַבִּי מֹשֶׁה אֲלֵיָקִים, וְהַמְּגִיד שָׂמַח בּוֹ שְׂמַחַת גְּדוּלָּה. וְהִנֵּה, לֹא עָבְרוּ יָמִים מְרוּבִים, וְהַיֵּלֶד חָלָה בְּמַחְלָה קָשָׁה, לֹא עָלִינוּ, וְהִיא שְׂרוּי מִמֶּשׁ עַל סָף הַמּוֹת. בְּכַל זֹאת, כְּשֶׁהִגִּיעַ זְמַן תְּפִלָּה, הִתְאַמֵּץ הַמְּגִיד לְהַסִּיחַ אֶת דַּעְתוֹ מִמַּחְלַת בְּנוֹ, וְהַתְּפַלֵּל כְּדָרְכּוֹ, בְּכֹונָה רַבָּה וּמִתוֹךְ שְׂמַחַת שְׁבַלֵב. וְכֵךְ אָמַר בְּאוֹתוֹ זְמַן הַמְּגִיד לְתַלְמִידּוֹ וְלְמְקוֹרְבָיו: נֵאמַר בְּפִרְשַׁת "וַיֵּרָא" עַל הַגֵּר: "וְתִשְׁלַךְ אֶת הַיֵּלֶד תַּחַת אַחַד הַשִּׁיחִים". וְהִנֵּה, כִּידוּעַ, "שִׁיחַ" הוּא גַם לְשׁוֹן תְּפִלָּה. וְעַל-כֵּךְ רוּמֵז כַּאֲן הַכְּתוּב, שְׁמִצִּיּוֹם אָנּוּ, אִפּוּא, "לְהַשְׁלִיךְ אֶת הַיֵּלֶד". דְּהִינּוּ, לְהַסִּיחַ אֶת הַדַּעַת מִמֶּנּוּ, "תַּחַת אַחַד הַשִּׁיחִים" – בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה. וְהַסְּחַת דַּעַת זֶה חֲשׁוּבָה אֲפִילוֹ לְצוּרֵךְ מְלָה אַחַת שֶׁל תְּפִלָּה, שְׁצָרִיכָה לְהֵיָאֵמַר בְּכֹונָה טְהוּרָה וּבְשִׂמְחָה פְּנִימִית. שְׂבַת שְׁלוֹם

פְּרִשְׁת הַשָּׁבוּעַ: וַיֵּרָא

כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 17:33

עַרְשׁוֹת יָד' חֶשְׁוֹן תַּשַּׁע"ד (18.10.13)

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 18:40 ר"ת 19:16

הַפְּטָרָה: "וְאַשֶּׁה אֶחָת" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net (הזמנים לפי העיר חיפה)

”בְּנֵי צִיּוֹן”

”...וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים...וַיֵּרֶץ לְקִרְאתָם מִפֶּתַח הָאֵהָל”

עַל הַפְּתוּב: ”...וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים”, שׁוֹאֲלִים חו"ל בְּגִמְרָא (בבא מציעא, פו'): מִי הֵם שְׁלֹשֶׁת הָאֲנָשִׁים? וּמְשִׁיבִים: מִיכָאֵל, גְּבַרְיָאֵל וְרַפָּאֵל – מִיכָאֵל בָּא לְבִשֵׁר לְשָׂרָה (=עַל הוֹלְדוֹת יִצְחָק), רַפָּאֵל בָּא לְרַפָּא אֶת אַבְרָהָם (שְׁהָיָה בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לְמִלְתּוֹ), וְגְבַרְיָאֵל בָּא כְּדִי לְהַפּוֹךְ אֶת סֹדֶם.

וּמִקְשָׁה הַגְּמָרָא: הָרִי פְתוּב (בראשית יט' א') "וַיֵּבְאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדֻמָּה בְּעָרֵב". מִכָּאֵן שְׁלֹא רַק הַמַּלְאָךְ גְּבַרְיָאֵל הֵלֵךְ לְהַפּוֹךְ אֶת סֹדֶם, אֲלָא גַם מִיכָאֵל הִצְטַרֵּף אֵלָיו. אֲלָא מִתְרַצֵּת הַגְּמָרָא שְׁמִיכָאֵל הֵלֵךְ לְהַצִּיל אֶת לוֹט.

בְּעַל חִידוּשֵׁי הַרִ"ם אֹמֵר עַל כֶּךָ רַעֲיוֹן נִפְלָא: לְכַאוּרָה יֵשׁ לְדַקְדָּק – מִכִּיּוֹן שֶׁתִּפְקִידוֹ שֶׁל הַמַּלְאָךְ גְּבַרְיָאֵל הָיָה לְהַפּוֹךְ אֶת סֹדֶם בְּלִבָּד, לְאִיזָה צִרְךָ הֵלֵךְ הוּא עִם מִיכָאֵל וְרַפָּאֵל לְאַבְרָהָם? הָרִי לֹא הִיָּתָה לוֹ שׁוּם שְׁלִיחוֹת לְמַלְאָ אֶצֶל אַבְרָהָם...

וְעוֹד שְׁאֵלָה שׁוֹאֵל בְּעַל חִידוּשֵׁי הַרִ"ם, מִדּוּעַ הַמַּלְאָךְ מִיכָאֵל, שְׁבִשֵׁר לְשָׂרָה עַל לִידָתוֹ שֶׁל יִצְחָק, הוֹלֵךְ גַּם לְהַצִּיל אֶת לוֹט מִסֹּדֶם? הָאֵם חֲסִרִים מַלְאָכִים בְּשָׂמִים שְׁיֻכְלוּ לְמַלְאָ שְׁלִיחוֹת זֹז?

וַיֵּבְאוּ בְּעַל חִידוּשֵׁי הַרִ"ם, שְׁיֻדּוּעַ שְׁלוֹט זָכָה לְהִינָצֵל רַק בְּזִכּוֹת דָּוִד הַמֶּלֶךְ, שִׁיֵּצֵא מִזְרַעוֹ. וַיִּדּוּעַ הוֹיִפוּחַ בְּגִמְרָא (יבמות עו') בֵּין דּוֹאגַּ הָאֲדוּמִי לְבִין אַבְנֵר בֶּן נֵר, הָאֵם לְדָוִד מוֹתֵר לְבּוֹא בְּקָהֵל ה', שְׁהָרִי דָּוִד יֵצֵא מִרוֹת הַמּוֹאֲבִיָּה? וַיִּדּוּעַ שְׁהַתּוֹרָה הַכְּרִיזָה (דברים כג, ד'): "לֹא יָבֹא עִמּוֹנִי וּמוֹאֲבִי בְּקָהֵל ה'...עַל דְּבַר אֲשֶׁר לֹא קָדְמוּ אֶתְכֶם בְּלָחֶם וּבַמֵּיִם".

אָמַר לוֹ אַבְנֵר: פְּתוּב עִמּוֹנִי וְלֹא עִמּוֹנִית, מוֹאֲבִי וְלֹא מוֹאֲבִיָּה. לְכֵן רוֹת הַמּוֹאֲבִיָּה מוֹתֵר לְבּוֹא בְּקָהֵל ה'. אָמַר לוֹ דּוֹאגַּ הָאֲדוּמִי: אִם כֶּךָ, אֲזַי אֶפְשֵׁר לְהַגִּיד שְׁמִמְזוֹר אֲסוּר וְלֹא מִמְזוֹר, וְכֵן מִצְרִי וְלֹא מִצְרִית. שְׁהָרִי יִדּוּעַ דְּרָךְ הַתּוֹרָה לְדַבֵּר בְּלִשׁוֹן זָכָר, אֲבָל גַּם נִקְבָּה נְכֻלָּת בָּהּ. לְכֵן רוֹת הַמּוֹאֲבִיָּה אֵינָה מוֹתֵר לְבּוֹא בְּקָהֵל ה', וְכֵן דָּוִד שִׁיֵּצֵא מִמְנָה!

עֲנָה לוֹ אַבְנֵר: הָרִי הַסִּיבָה שֶׁ–"לֹא יָבֹא עִמּוֹנִי וּמוֹאֲבִי בְּקָהֵל ה'" הִיא – "עַל דְּבַר אֲשֶׁר לֹא קָדְמוּ אֶתְכֶם בְּלָחֶם וּבַמֵּיִם". וְאִם כֶּךָ הַדְּבַר, יִדּוּעַ שְׁדֶרֶךְ הַגְּבָרִים הִיא לְקָדֵם אִישׁ אֶת רַעְהוֹ, וְזוֹ לֹא דְרָךְ הַנָּשִׁים הַצְּנוּעוֹת. הַשִּׁיב לוֹ דּוֹאגַּ הָאֲדוּמִי: אִם כֶּךָ, הָאֲנָשִׁים הָיוּ צְרִיכִים לְקָדֵם אַנְשִׁים, וְנָשִׁים הָיוּ צְרִיכוֹת לְקָדֵם נָשִׁים. עַל כֶּךָ לֹא יִדַּע אַבְנֵר לְהַשִּׁיב, וְשִׁתְּקוּ!

וּמְבוֹאֵר שָׁם, שְׁבִקְשׁוּ לְפִסּוּל אֶת דָּוִד הַמֶּלֶךְ מִלְּבּוֹא בְּקָהֵל ה', בְּגִלְלַת פְּסוּקַת מְפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה: "לֹא יָבֹא עִמּוֹנִי וּמוֹאֲבִי בְּקָהֵל ה'"

אֲלָא מִתְרַצֵּת הַגְּמָרָא וְאוֹמֵרֶת כְּאֲשֶׁר שָׁאֵלוּ הַמַּלְאָכִים אֶת אַבְרָהָם: "אֵיָה שְׂרָה אֲשֶׁתְּךָ?" עֲנָה לָהֶם אַבְרָהָם: "וַיֵּאמֶר הִנֵּה בְּאֵהָל", שְׁהָרִי (תהילים מה' יד'): "כֹּל כְּבוֹדָה בֵּת מֶלֶךְ פְּנִימָה" – כְּלוֹמֵר כְּבוֹדוֹן שֶׁל הַנָּשִׁים הוּא פְּנִימָה בְּבֵית, וְאִין דְּרָךְ הַנָּשִׁים לְצֵאת כָּלֵל מִהַבַּיִת, וְאֶפִּילוֹ נָשִׁים לְקִרְאת נָשִׁים.

אִם כֶּךָ מְבוֹאֵר מִכָּאֵן שְׁאִין דְּרָכָן שֶׁל נָשִׁים לְצֵאת מַחוּץ לְאֵהָל מַחֲמַת צְנִיעוּת, וְלָכֵן לֹא הָיוּ הַנָּשִׁים צְרִיכוֹת לְקָדֵם אֶת הַנָּשִׁים – וְלָכֵן עִמּוֹנִית וּמוֹאֲבִיָּה מוֹתֵר לְבּוֹא בְּקָהֵל ה', וּמִמִּילָא רָאוּי גַם דָּוִד הַמֶּלֶךְ לְבּוֹא בְּקָהֵל ה'.

(וְהוּא שְׁמוּדָה דָּוִד הַמֶּלֶךְ לְפָנֵי ה' עַל שְׁהוֹשִׁיעַ אוֹתוֹ, וְאוֹמֵר: "כּוֹס יִשׁוּעוֹת אֲשָׂא" – אֲשָׂא – רָאשֵׁי תִיבוֹת: "אֵיָה שְׂרָה אֲשֶׁתְּךָ?" – שְׁהָרִי מִזָּה נִתְגַּלָּה שְׁאִין דְּרָכָן שֶׁל נָשִׁים לְצֵאת מַחוּץ לְאֵהָל, וְרָאוּי אֲנִי לְבּוֹא בְּקָהֵל יִשְׂרָאֵל).

וְהִנֵּה יִדּוּעַ כָּלֵל גְּדוּל, שְׁאִין עוֹשִׂים שׁוּם דְּבַר בְּבֵית דִּין שֶׁל מַעֲלָה (בְּשָׂמִים), אֲלָא מוֹסְפָם הַדְּבַר בְּבֵית דִּין שֶׁל מָטָה. וְלָכֵן סוֹבֵב הַקַּב"ה אֶת הַדְּבָרִים כֶּךָ, שְׁאוֹתוֹ הַמַּלְאָךְ, מִיכָאֵל, שְׁהֵלֵךְ לְהַצִּיל אֶת לוֹט מִסֹּדֶם, יֵלֵךְ קָדֵם לְהַתְאַרֵחַ אֶצֶל אַבְרָהָם. וְכִשְׂרָאוּ הַמַּלְאָכִים שְׂשָׂרָה אֵינְנָה יוֹצֵאת לְקִרְאתָם, שְׁאֵלוּ אֶת אַבְרָהָם "אֵיָה שְׂרָה אֲשֶׁתְּךָ", כְּלוֹמֵר מִדּוּעַ אֵין הִיא יוֹצֵאת לְקִרְאתָם הָאוֹרְחִים? "וַיֵּאמֶר הִנֵּה בְּאֵהָל" – צְנוּעָה הִיא, כִּי אֵין דְּרָכָן שֶׁל נָשִׁים

לְצֵאתָ. וּבְאוֹתוֹ רָגַע נִפְסָק לְהִלָּכָה עַל-יְדֵי אַבְרָהָם אֲבִינוּ, בְּבֵית דִּינוֹ, שְׂאִין דְּרַפְּן שֶׁל נָשִׁים לְצֵאתָ מֵאֶהְלִיָּהוּ, וּמִמִּילָא מוֹתֶרֶת רוּת הַמּוֹאֲבִיָּה, וְכַמוֹכֵן דּוֹד שִׁיֵּצֵא מִמֶּנָּה. וְלָכֵן, אַחֲרֵי שֶׁשָּׁמְעוּ מִיכָאֵל וְגַבְרִיאֵל פֶּסֶק זֶה שֶׁל אַבְרָהָם, הִלְכוּ לְסֹדֶם: הָאֶחָד לְהַפּוֹךְ אֶת סֹדֶם, וְהַשֵּׁנִי לְהַצִּיל אֶת לוֹט בְּזִכּוֹתוֹ שֶׁל דּוֹד, שֶׁנִּפְסָק שֶׁהוּא יָכוֹל לָבוֹא בְּקֶהֱל ה', וְלָכֵן צָרִיךְ לְהַצִּילוֹ (=אֶת לוֹט). (עַל פִּי "אוֹרֵה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְהַר"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן) "וַיִּלֶּךְ ה' כְּאֲשֶׁר כָּלָה לְדַבֵּר אֶל אַבְרָהָם, וְאַבְרָהָם שָׁב לְמִקְמוֹ"

עַל פְּסוּק זֶה הַצְדִּיק אָמַר רַבִּי יִצְחָק מִבְּרֵדִיצ'ב: הָרִי לְכַאוֹרָה, לֹא הָעֵלָה אַבְרָהָם אֲבִינוּ דְּבַר בְּתַפִּילָתוֹ עַל הַצֵּלָתָ סֹדֶם. שְׁפָן, הוֹבְרָר לוֹ, שְׂאִין אֲפִילוֹ עֲשֶׂרָה צְדִיקִים בְּסֹדֶם הִרְשָׁעָה. אוּלַם אַבְרָהָם "שָׁב לְמִקְמוֹ" – הוּא הוֹסִיף לְדַבֵּק בְּדֶרֶךְ שֶׁהִלֵּךְ בָּהּ כָּל הַיָּמִים, שֶׁהָרִי לְעוֹלָם יֵשׁ לְלַמֵּד זְכוּת עַל אָדָם, וְאֲפִילוֹ עַל חוּטָא וּפּוֹשָׁע, שְׁפָן שֶׁעָרִי תְּשׁוּבָה לֹא נִנְעָלוּ, "וְהָדָן אֶת חֲבֵרוֹ לְכַף שֶׁל זְכוּת, דְּנִין אוֹתוֹ (=בְּשָׂמִים) לְזְכוּת". (שַׁבַּת קַזוֹ, ע"ב)

"מִי מוֹשֵׁל בִּי? (שׂוֹאֵל הַקַּב"ה) – צְדִיק. שְׂאִנִּי גּוֹזֵר גְּזִירָה, וְהוּא (הַצְדִּיק) מִבְּטָלָהּ" (מוֹעֵד קָטָן ט"ז)

כְּשֶׁאַבְרָהָם אֲבִינוּ הִתְפַּלֵּל לְפָנֵי הַקַּב"ה, וּמִנְסָה בְּפַעַם הָאַחֲרוֹנָה לְהַצִּיל אֶת סֹדֶם, הוּא אָמַר לֵה' יִתְבָּרַךְ "אוּלַי יִמְצְאוּן שָׁם עֲשֶׂרָה (צְדִיקִים)?" עוֹנֶה לוֹ הַקַּב"ה: "לֹא אֲשַׁחֵת (אֶת סֹדֶם) בְּעַבּוֹר הָעֲשָׂרָה (צְדִיקִים)". מִתְּשׁוּבָה זֶה שֶׁל הַקַּב"ה לְאַבְרָהָם אֲבִינוּ, אֲנִי לְמַדִּים אֶת הַפֶּחַ הָרַב וְהַזְכוּת הָעֲצוּמָה שִׁישׁ לְצְדִיקִים לְהִגָּן עַל כָּל תּוֹשְׁבֵי הַמָּקוֹם שָׁבוּ הֵם נִמְצְאִים, וְאֲפִילוֹ עַל רְשָׁעִים גְּמוּרִים, שֶׁגָּזַר דִּינָם נַחֲרִץ כְּבָר לְכֻלָּהּ. שֶׁהָרִי, אִם הָיוּ עֲשָׂרָה צְדִיקִים בְּסֹדֶם, עַל אִף רְשָׁעוֹתָם וְאַכְזָרִיוֹתָם שֶׁל תּוֹשְׁבֵי הַמָּקוֹם, מִבְּטִיחַ הַקַּב"ה: "לֹא אֲשַׁחֵת בְּעַבּוֹר הָעֲשָׂרָה". (נוֹכַל לְתַאֵר לְעֲצֻמְנוֹ, שְׂאִם הָיוּ עֲשָׂרָה צְדִיקִים בְּתוֹךְ הָעִיר, הַחַיִּים בְּסֹדֶם הָיוּ נִמְשָׁכִים לְלֹא כָּל שִׁינוּי. וְאִף אֶחָד מֵאַנְשֵׁי סֹדֶם לֹא הָיָה מַעֲלָה בְּדַעְתוֹ שֶׁסִּיבַת קִיוֹם הָעִיר הִיא בְּזְכוּתָם שֶׁל אוֹתָם עֲשָׂרָה צְדִיקִים, הַמְחַזְקִים אֶת הָעִיר. וַיֵּשׁ לְשַׁעַר, שְׂאִנְשֵׁי סֹדֶם הָיוּ אֲפִילוֹ מִקְנִיטִים אֶת אוֹתָם עֲשָׂרַת הַצְדִּיקִים, וְאוֹמְרִים לָהֶם "בְּטָלְנִים, לָכוּ לְעַבּוֹד"). אִם כֵּן, נִתְאָר לְעֲצֻמְנוֹ כְּמָה גְּזִירוֹת נִתְבַּטְלוּ בְּדוֹרְנוֹ וּבְמִשְׁךְ כָּל הַדּוֹרוֹת, בְּזְכוּת הַצְדִּיקִים הָעוֹבְדִים אֶת ה' בְּכָל לֵבָם וּמֵאוֹדָם.

בְּעֵינֵינוּ זֶה מְסוּפֵר, שֶׁבְּכִינוּס רַבָּנִים בּוֹ הִשְׁתַּתֵּף הַגָּאוֹן ר' אִיסַר זְלַמֵּן מְלִיצַר זצ"ל, נוֹכַח גַּם רַבִּי חַיִּים לֵיב, שֶׁהָיָה מְפוֹרָס כְּלַמְדוֹן וְצְדִיק. בְּשַׁעַת הַהַפְּסָקָה בְּאַסִּיפַת הַרַבָּנִים, יָשַׁב הָרַב מְלִיצַר בְּאַחַד הַחֲדָרִים בְּבִנְיָן, שֶׁדִּלְתוֹ הָיְתָה פְּתוּחָה. וּבְמִסְדְּרוֹן שֶׁלְּפָנָיו הַחֲדָר הִתְהַלֵּךְ בְּאוֹתָהּ שַׁעַת רַבִּי חַיִּים לֵיב הַלּוֹךְ וְשׁוֹב כְּשֶׁהוּא שָׁקוּעַ בְּלִימוּדוֹ. וְהִנֵּה, בְּכָל פַּעַם כְּשֶׁעָבַר רַבִּי חַיִּים לֵיב לִיד חֲדָרוֹ שֶׁל הָרַב מְלִיצַר, קָם הָרַב מְלִיצַר לְכַבּוֹדוֹ. וְכִף נִמְשָׁךְ הַדְּבָר כְּמָה וְכְמָה פְּעָמִים. לְתַמִּיחַת תְּלִמִּידוֹ שֶׁל הָרַב מְלִיצַר, שֶׁנוֹכַח בְּמָקוֹם, הִשִּׁיב לוֹ הָרַב מְלִיצַר: בּוֹא וְאַסְפֵר לְךָ מִי הוּא רַבִּי חַיִּים לֵיב, וְמָה גְּדוּלָתוֹ: רַבִּי חַיִּים לֵיב הַתְּגוֹרֵר, בְּהִיוֹתוֹ אַבְרָךְ צְעִיר, בְּעִירָה אִישִׁישׁוּק, וְלַמַּד שָׁם בְּכוּלָל אַבְרָכִים. לְיָמִים, פְּרָצָה בְּאֶזְרוֹ כְּלוֹ מְגִיפָה נוֹרְאָה, שֶׁהִפִּילָה חֲלָלִים רַבִּים. אוּלַם, בְּאִישִׁישׁוּק, לְמַרְבֵּה הַפְּלֵא, לֹא פָּגְעָה הַמְּגִיפָה כְּלָל. מִשְׁנַגְּשׁוֹ לְרַבָּה שֶׁל אִישִׁישׁוּק, הִלֵּא הוּא ר' אַבְרָהָם שְׂמוּאֵל, אֲנָשִׁים, וּבְפִיָּהם הַחֲשָׁשׁ, שֶׁמָּא הַמְּגִיפָה תִּפְגַּע גַּם בְּעִירָתָם, אָמַר לָהֶם הָרַב: כָּל זְמַן שֶׁרַבִּי חַיִּים לֵיב נִמְצָא בְּעִירָתָנוּ, מוֹבְטָח לָנוּ שְׁלֹא תִּפְגַּע בָּנוּ הַמְּגִיפָה שְׁכֵן, הַתְּמַדָּתוֹ וַיִּגִּיעָתוֹ בְּתוֹרָה בְּמִשְׁךְ רוּב שְׁעוֹת הַיּוֹם, הִיא הִיא הַמְּגִיפָה עֲלֵינוּ מְכָל צָרָה, וּמוֹנַעַת אֶת הַמְּגִיפָה מִלְּחַדּוֹר אֲלֵינוּ. וְהִנֵּה, חוֹתְנֵנוּ שֶׁל רַבִּי חַיִּים לֵיב, שֶׁהָיָה מִתְּגוֹרֵר בְּלִידָא, שָׁמַע עַל-כֵּף שֶׁהַמְּגִיפָה לֹא פָּגְעָה בְּאִישִׁישׁוּק, וְשִׁלַּח מִיד לְהוֹדִיעַ לְחַתְּנֵנוּ, רַבִּי חַיִּים לֵיב, כִּי הוּא מְבַקְּשׁוֹ לָבוֹא מִיד לְלִידָא. וְכַדְּבָרֵינוּ כֵּן עָשָׂה. אוּלַם, מִיד כְּאֲשֶׁר יָצָא רַבִּי חַיִּים לֵיב מֵאִישִׁישׁוּק, הַחֲלָה הַמְּגִיפָה לְפָגוּעַ גַּם בְּתוֹשְׁבֵי הָעִירָה אִישִׁישׁוּק, שֶׁמִּשְׁם יָצָא. עַכְשָׁיו מִבֵּין אֵתָהּ, מְדוּעַ אֲנִי קָם בְּפָנָיו בְּכָל עֵת שֶׁהוּא עוֹבֵר לִיד חֲדָרֵינוּ! סִים הָרַב אֶת דְּבָרָיו.

(מְדָהִים! כּוֹחוֹ וְזִכּוֹתוֹ שֶׁל אִישׁ אֶחָד, עֲמַד לְעִירָה שְׁלִימָה לְעַצּוֹר בְּעַד הַמְּגִיפָה הַנוֹרְאָה שֶׁהִתְחַלְלָה בְּאֶזְרוֹ. לֹא תְּרוּפוֹת, לֹא חִיסוּנִים וְלֹא זְרִיקוֹת, אֲלָא רַק בְּכוּחַ הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה וְעַבּוּדַת ה' הַטְּהוֹרָה. וּמִכָּאֵן הַמְּסַקְנָה, שְׁלֹא צְרִיכִים חִיסוֹן נֶגֶד "שַׁפְּעַת הַחַזִּירִים" וְדוּמִיָּה – אֲלָא צָרִיךְ לְלַמּוֹד וְלַעֲסוֹק תְּדִיר בְּתוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, אוֹ לְכָל הַפְּחוֹת לְתַמּוֹךְ בְּלוּמְדֵי הַתּוֹרָה. וְלָכֵן כְּתוּב (עִירוּבִין דָּף נד, א'): "חָשׁ בְּרֵאוֹשׁוֹ – יַעֲסַק בְּתוֹרָה... חָשׁ בְּגֵרוֹנוֹ – יַעֲסַק בְּתוֹרָה... חָשׁ בְּכָל גּוּפוֹ – יַעֲסַק בְּתוֹרָה, שְׁנֵיאֵמַר: 'וְלִכְלֹל בְּשֵׁרוֹ מִרְפֵּא', שְׁכֵן לְמוֹד הַתּוֹרָה הוּא הַתְּרוּפָה לְכָל הַמְּחַלּוֹת, וְלֹא בְּמִקְרָה "לְמוֹד תּוֹרָה" (=691) עוֹלָה לְגַמְטְרִיָּה שֶׁל הַמְּלָה "תְּרוּפָה" (=691) (ב.צ.).

שַׁבַּת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילּוּן!

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּרָא

כְּנִיסַת הַשִּׁבְת: 17:33

עֲרַשׁ"ק יד' חֲשׁוֹן תִּשְׁע"ד (18.10.13)

יְצִיאַת הַשִּׁבְת: 18:40 ר"ת 19:16

הַפְּטָרָה: "וְאִשָּׁה אַחַת" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

וַיַּעַן אַבְרָהָם... הִנֵּה נָא הוֹאֲלֹתַי לְדַבֵּר אֵל אֲדֹנָי וְאֲנֹכִי עֹפֵר וְאֹפֵר"

כְּשֶׁהִתְפַּלֵּל אַבְרָהָם אָבִינוּ עַל הַצֵּלַת אֲנָשֵׁי סֹדֶם, אָמַר לְפָנָי ה' יִתְבָּרֵךְ: "הִנֵּה נָא הוֹאֲלֹתַי לְדַבֵּר אֵל אֲדֹנָי וְאֲנֹכִי עֹפֵר וְאֹפֵר", וּפְרַשׁ רַש"י הַקְּדוֹשׁ: "וְאֲנֹכִי עֹפֵר וְאֹפֵר" – כְּכֹר הָיִיתִי רְאוּי לְהִיּוֹת עֹפֵר עַל-יְדֵי הַמְּלָכִים (שָׁבָאוּ לְהַרוֹג אוֹתִי), וְאֹפֵר עַל-יְדֵי נְמוּרָד (שָׁבָא לְשֶׁרוֹף אוֹתִי), לוּלֵי רַחֲמֶיךָ..."

וְתַמְהוּ כָּל הַמְּפָרְשִׁים, מָה רָאָה אַבְרָהָם אָבִינוּ לְהַזְכִּיר בְּתַפִּילָתוֹ אֶת הַדְּבָר שֶׁהָיָה רְאוּי לְהִיּוֹת "עֹפֵר וְאֹפֵר" דוֹקָא כַּאֲשֶׁר הוּא מִתְפַּלֵּל עַל הַצֵּלַת סֹדֶם?

אוֹמֵר עַל-כֵּךְ הַמְּקוּבָּל הָאֱלֹקִי רַבִּי יִצְחָק אֵיזִיק מְקַאֲרִיץ זִיע"א: יְדוּעַ וּמְפוֹרָסִם כִּי עֲבוֹדָתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ הָיְתָה לְגִיר גְּרִים, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּפִרְשַׁת "לָךְ-לָךְ" (בְּרַאשִׁית יב', ה'): "וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחָרֹן", וּפְרַשׁ רַש"י: "שֶׁהַכְּנִיסָן תַּחַת כְּנַפֵּי הַשְּׂכִינָה – אַבְרָהָם מְגִיר אֶת הָאֲנָשִׁים, וְשָׂרָה מְגִירַת (אֵת) הַנְּשִׁים וּמַעֲלָה עֲלֵיהֶם הַכְּתוּב כְּאִילוֹ עֲשָׂאוֹם" (=כְּאִילוֹ בְּרָאוֹ אוֹתָם).

מִבּוֹאֵר מְכַאֵן שֶׁעֲבוֹדָתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם בְּגִיּוֹר הַגּוֹיִים, הָיְתָה לְכַרֵּר וּלְהוֹצִיא אֶת נִיצוּצֵי הַקֹּדֶשׁ שֶׁנִּתְעַרְבוּ בֵּין הַגּוֹיִים לְאַחַר חֲטָא הָאָדָם הָרִאשׁוֹן, וּלְהַחְזִירָם לְקְדוּשָׁה תַּחַת כְּנַפֵּי הַשְּׂכִינָה.

וְהִנֵּה מְצִינוּ בְּפִרְשַׁת "פִּינְחָס", שֶׁבִּשְׁבַעַת יְמֵי חַג הַסְּכוּת מְקַרְיָבִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שִׁבְעִים פְּרִים, וּפְרַשׁ רַש"י: "...שִׁבְעִים הֵם – כְּנֶגֶד ע' (=70) אוֹמוֹת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים...". וְאִילוֹ בְּשִׁמְנֵי עֶצְרַת מְקַרְיָבִין רַק פֶּר אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (בַּמְדַּבֵּר כֹּט', א'): "בְּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֶצְרַת תִּהְיֶה לָכֶם... וְהִקְרַבְתֶּם עֲלֶיהָ אִשָּׁה רִיחַ נִיחַח לֵה' פֶּר אֶחָד אֵיל אֶחָד", וּפְרַשׁ רַש"י שֵׁם: "אֵלוֹ (=הַפֶּר וְהָאֵיל) כְּנֶגֶד יִשְׂרָאֵל".

וְעַתָּה אִם נִתְבַּוְּנָן, נִרְאֶה כִּי בְּמִלָּה "עֹפֵר" הָאוֹתִיוֹת הֵן ע' פֶּר – כְּלוּמָר, מִלָּה זֹו רּוּמְזוֹת עַל ע' אוֹמוֹת הָעוֹלָם, שֶׁכְּנֶגֶד מְקַרְיָבִים ע' (=70) פְּרִים. וְלַעוֹמֵת זֹאת, הַמִּלָּה אֹפֵר מוֹרְכַּבַּת מֵהָאוֹתִיוֹת א פֶּר – וְהִיא רּוּמְזוֹת עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם "גּוֹי אֶחָד בְּאַרְצִי", וְכְנֶגְדָם מְקַרְיָבִים פֶּר אֶחָד.

נִמְצָא מְכַאֵן, שֶׁעֲבוֹדָתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ הָיְתָה לְגִיר גְּרִים, וּלְקַרְבָם תַּחַת כְּנַפֵּי הַשְּׂכִינָה, כְּלוּמָר אַבְרָהָם אָבִינוּ לְקַח אֲנָשִׁים, שֶׁבְּמִקּוֹרָם הָיוּ גּוֹיִים, חֵלֶק בְּלֹתִי נִפְרָד מֵ-ע' (=70) אוֹמוֹת הָעוֹלָם, וְעַל-יְדֵי שְׂגִיר אוֹתָם, נִתְחַבְּרוּ הֵם לְהִיּוֹת חֵלֶק בְּלֹתִי נִפְרָד מִכָּלל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם כְּאֹמֹר "גּוֹי אֶחָד בְּאַרְצִי".

וַיַּעַן אַבְרָהָם אָבִינוּ לֵה' יִתְבָּרֵךְ "וַיַּעַן אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר: הִנֵּה נָא הוֹאֲלֹתַי לְדַבֵּר אֵל אֲדֹנָי וְאֲנֹכִי עֹפֵר וְאֹפֵר" – כּוֹנְנָתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם הָיְתָה שְׂקָדִים הוּא רָצָה לְהַתְנַצֵּל עַל שֶׁהָעִזוּ לְבוֹא וּלְהַתְחַנֵּן לְפָנָי מִלָּךְ הַכְּבוֹד עַל אֲנָשֵׁי סֹדֶם הַרְשָׁעִים, וְלָכֵן פִּתַּח וַאֲמַר: "וַיַּעַן אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר: הִנֵּה נָא הוֹאֲלֹתַי לְדַבֵּר אֵל אֲדֹנָי...". אַחַר-כֵּךְ אוֹמֵר אַבְרָהָם אָבִינוּ לֵה' יִתְבָּרֵךְ: "וְאֲנֹכִי עֹפֵר וְאֹפֵר" – זֹוהִי עֲבוֹדָתִי בְּעוֹלָם הַזֶּה – לְגִיר גְּרִים וּלְהַכְנִיסָם תַּחַת כְּנַפֵּי הַשְּׂכִינָה – לַעֲשׂוֹת מֵ"עֹפֵר" "אֹפֵר" – לְהַפּוֹךְ אֶת הַגּוֹיִים, שֶׁהֵם בְּבַחֲיַנֵּת ע' פֶּר, לְבַחֲיַנֵּת א פֶּר, וְעַל-יְדֵי כֵךְ לְהַכְנִיסָם תַּחַת כְּנַפֵּי הַשְּׂכִינָה. לָכֵן אֲנִי מִתְפַּלֵּל וּמִבְּקֵשׁ מִלְּפָנֶיךָ עַל אֲנָשֵׁי סֹדֶם: אוֹלֵי יֵשׁ שֵׁם נְשָׁמוֹת כְּאֵלוֹ, שֶׁאֲפָשֶׁר לְהַצִּיל, עַל-יְדֵי כֵךְ שֶׁהֵם יִתְגַּירוּ וְיִתְחַבְּרוּ עִם כָּלל יִשְׂרָאֵל, וְיִהְיֶכּוּ מֵ"עֹפֵר" לֵ- "אֹפֵר". (עַל פִּי "אוֹרְהָ שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"וְאֲנֹכִי עֹפֵר וְאֹפֵר" (יח' כז')

שְׂנִינוּ בְּנִמְרָא (סוֹטָה יד'): דְּרִישׁ (=דְּרַשׁ) רַבָּא: בְּשִׁכְרָ (=בְּגִלָּל) שֶׁאֲמַר אַבְרָהָם אָבִינוּ "וְאֲנֹכִי עֹפֵר וְאֹפֵר", זָכוּ בְּנֵי לֵ-ב' מְצוֹת: אֹפֵר פְּרָה וְעֹפֵר סוֹטָה". (אֹפֵר פְּרָה אֲדוּמָה מְטִהָר אֶת טְמֵאֵי הַמֵּתִים, וְעֹפֵר סוֹטָה בּוֹדֵק אֶת הָאִשָּׁה שֶׁמְקַנָּא לָהּ בְּעֵלָהּ, הָאֵם הִיא נְטִמָּאָה עַל-יְדֵי אִישׁ אַחֵר).

וְצָרִיכִים אָנוּ לְהַבִּין, מִדּוּעַ זָכוּ בְּנֵי שֶׁל אַבְרָהָם לֵ-ב' מְצוֹת אֵלוֹ דוֹקָא?

המגיד הקדוש מדובנא אומר על כך באור נחמד בדרך הפשט: היות שאברהם אבינו השפיל והחזיק את עצמו כעפר ואפר, לכן רצה הקב"ה להראות את גדל חשיבותו של אברהם, והרים את העפר ואת האפר, כדי לעשות מהם דבר חשוב, על-ידי ב' מצות אלו – אפר פרה ועפר סוטה. אך לפי פרוש זה, עדין לא מבואר מדוע בחר הקב"ה דוקא את ב' מצות אלו, אפר פרה ועפר סוטה? ואיזו מידה כנגד מידה יש כאן?

בספר "בית לוי" מצאנו באור נפלא: ההבדל בין העפר לאפר הוא בכך שלעפר אין ערך עכשוי, אלא רק לעתיד, בכך שאפשר לזרוע בו זרעים, כדי שיצמחו מהם צמחים. לעומת זאת האפר – אין לו ערך לא בהווה ולא בעתיד, היות ואין אפשרות לגדל בו צמחים, וערכו היה רק בעבר (לפני השריפה שהפכה אותו לאפר).

וזהו שאמר אברהם אבינו, ברוב ענונותו: "ואנכי עפר ואפר" – מצד אחד החזיק את עצמו כעפר, שאין לו שום חשיבות בעבר, ומצד שני החזיק את עצמו כאפר, שאין לו שום חשיבות בעתיד, ובכך רצה לבטא את גדל שפלותו – שאין לו ערך, לא בעבר ולא בעתיד.

ומעתה יובן היטב מאמר רבא: "בשכר שאמר אברהם אבינו 'ואנכי עפר ואפר', זכו בניו ל-ב' מצות אפר פרה ועפר סוטה". וזאת, כי עפר סוטה, תכליתו לברר על עברה של האשה, האם לא חטאה/סטתה בעבר? ואילו אפר פרה אדומה, תכליתו לטהר את הטמא מעתה והלאה (לעתיד). נמצא שבאפר פרה ועפר סוטה יש חשיבות של העבר והעתיד, ומכאן רואים אנו שהם אכן מהווים שכר של מידה כנגד מידה על מה שאמר אברהם "ואנכי עפר ואפר". כנגד העפר, שאין לו חשיבות בעבר, זכה בעפר סוטה שתכליתו לטהר את העבר, וכנגד שאמר אפר, שאין לו חשיבות בעתיד, זכה לאפר פרה שתכליתו לטהר את העתיד.

...וירא והנה שלשה אנשים... וירץ לקראתם מפתח האהל"

שנינו במסכת שבת (קכו, עא): "אמר רב יהודה: אמר רב: גדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני השכינה". שואל על-כך האדמו"ר רבי ישראל ממודזיץ: מה ראו חכמינו וצ"ל להעמיד את מצות הכנסת אורחים, מעל הקבלת פני השכינה? כלום לא די בכך, אם נעמיד מצוה זו כשוה להקבלת פני השכינה? אלא – משיב האדמו"ר ממודזיץ – חכמינו וצ"ל אמרו במסכת סנהדרין (מב, עא): "אלמלא (=אילו) לא זכו ישראל, אלא להקביל פני אביהם שבשמים פעם אחת בחדש – דים". (=הלואי והיו זוכים ישראל להקביל פני אביהם שבשמים פעם אחת בחדש). ופיון שפך הדבר, אילו היתה מצות הכנסת אורחים שקולה ושוה להקבלת פני השכינה – יכול היה אדם להסתפק בהכנסת אורח לביתו פעם אחת בחדש, ולצאת בכך ידי חובת המצוה. משום כך הורו לנו חכמי ישראל, שמצות הכנסת אורחים גדולה מהקבלת פני השכינה, ודבר זה מלמדנו, שיש לקיים מצוה זו לא פעם אחת בחדש, אלא בכל עת ובכל שעה. ולא עוד, אלא שאין אדם רשאי לשבת בביתו באפס מעשה, ולחכות לקבלת אורחים המזדמנים אצלו, אלא עליו לתור אחר האורחים – כפי שנהג בשעתו אברהם אבינו.

"ותצחק שרה" (יח' יב')

פעם הגיע לקמינקה רבי רפאל מברשד, שנודע בקהילות ישראל כצדיק המחיש ישועות לפונים אליו. התייצבה לפניו בתו של רבי שמואל (שהיה מתלמידי הבעש"ט הקדוש), שהיתה שנים רבות עקרה, ובקשה ברכה מפי הצדיק, שבמהרה יבוא הקץ לעקרותה. ברח אותה רבי רפאל בהתרגשות, ובין השאר אמר לה: עליך לדעת, שהשמחה היא סגולה בדוקה לבנים.

למחרת היום בקרה האשה אצל אביה, וסחה לו את הדברים ששמעה מפי הצדיק רבי רפאל מברשד. אמר רבי שמואל לבתו: דבר זה שגלה לך רבי רפאל, למדים אנו מן התורה, מן הנביאים ומן הכתובים. בתורה כתוב: "ותצחק שרה", וכונת הדברים היא ששרה אמנו צחקה ושמחה. ובזכות השמחה ילדה אחרי כן את יצחק. ובנביאים כתוב: "רני עקרה לא ילדה" (ישעיה נד, א), והכתוב מתפרש כאן כך: אם האשה עקרה ואין לה ילדים – תרון ותשמח, והקב"ה יחיש לה רפואה וישועה. ובכתובים נאמר: "מושיבי עקרת הבית – אם הבנים שמחה" (תהילים קיג, ט), ופרוש הכתוב הוא: ה' עושה את האשה העקרה לאם הבנים, בגלל שהיא שמחה בחלקה. שאלה הבת את אביה: אם לשם סגולה צחקה שרה אמנו, מדוע התרעם עליה הקב"ה, באומרם לאברהם: "למה זה צחקה שרה?" השיב לה רבי שמואל: יש מקום להשתמש בסגולות, רק כאשר ניתנת ההבטחה על-ידי צדיק בשם ודם. אבל פשהמבטיח הוא הקב"ה בכבודו ובעצמו, ודאי שאין צורך בסגולות, ובכך חטאה שרה אמנו כאשר צחקה...

פְּרִשְׁת הַשָּׁבוּעַ: וַיֵּרָא

כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 17:33

עַרְשׂוֹת יְד' חֶשְׁוֹן תַּשַּׁע"ד (18.10.13)

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 18:40 ר"ת 19:16

הַפְּטָרָה: "וְאַשֶׁה אֶחֶת" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּקַּח חֲמָאָה וְחֵלֶב וּבֵן הַבָּקָר אֲשֶׁר עָשָׂה, וְהוּא עֹמֵד עֲלֵיהֶם תַּחַת הָעֵץ וַיֹּאכְלוּ" (יח' ה')

מוֹבָא מ' – "דַּעַת זְקֵנִים מִבְּעַלֵי הַתּוֹסְפוֹת", עַל פְּסוּק זֶה, מְדַרְשׁ חו"ל: "מִלְמַד שֶׁהָאֲכִילִם בְּשֵׁר וְחֵלֶב. וְכִשְׂרָצָה הִקְב"ה לִיתֵן תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, אָמְרוּ הַמְּלָאכִים (לֵה'): 'תִּנֶּה הוֹדֵךְ עַל הַשָּׁמַיִם' (=הַשָּׂאֵר אֶת הַתּוֹרָה לָנוּ, בְּשָׁמַיִם). אָמַר לָהֶם: כְּתוּב בַּתּוֹרָה 'לֹא תִבְשַׁל גְּדֵי בַחֲלָב אִמּוֹ, וְאַתֶּם, כְּשִׁירְדִתֶם לְמִטָּה (לְאַבְרָהָם) אֲכַלְתֶּם בְּשֵׁר וְחֵלֶב, שְׁנֵאמַר 'וַיִּקַּח חֲמָאָה וְחֵלֶב וּבֵן הַבָּקָר... וַיִּתֵּן לַפְּנִיָּהִם... וַיֹּאכְלוּ', וּמִיָּד הוֹדוּ הַמְּלָאכִים (שֶׁהַתּוֹרָה צָרִיכָה לְהִינָתֵן לְיִשְׂרָאֵל)..."

חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים שְׁעֵנִין זֶה נִרְמַז בַּפְּסוּק בַּתְּחִילַת הַפְּרָשָׁה: "...וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים נֹצְצִים עָלָיו" – "נֹצְצִים עָלָיו" דּוֹקָא, כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא אָכְלוּ הַמְּלָאכִים בְּשֵׁר וְחֵלֶב, לֹא הִיָּתָה סִיפָה לְתַת אֶת הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל. וְלָכֵן, כְּשֶׁהִסְתַּכַּל אַבְרָהָם עַל הַמְּלָאכִים, הוּא רָאָה שֶׁהֵם "נֹצְצִים עָלָיו", שֵׁישׁ לָהֶם עֲלִיוֹנוֹת עָלָיו, עַל אַבְרָהָם, אָבִי כָּלֵל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָרִי יָכְלוּ לְבוֹא בְּטַעֲנָה שְׂרָאוּי לְתַת לָהֶם אֶת הַתּוֹרָה וְלֹא לְיִשְׂרָאֵל.

אוּלָּם כְּאֲשֶׁר: "וַיִּקַּח חֲמָאָה וְחֵלֶב וּבֵן הַבָּקָר אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּתֵּן לַפְּנִיָּהֶם" – נִתֵּן לָהֶם בְּשֵׁר וְחֵלֶב, אֲזִי נִשְׁתַּנָּה הַמַּצֵּב – "וְהוּא עֹמֵד עֲלֵיהֶם תַּחַת הָעֵץ וַיֹּאכְלוּ" – נִתְעַלָּה אַבְרָהָם לְהִיּוֹת עוֹמֵד לְמַעַלָּה מֵהֶם בְּדַרְגָּה, בְּהִיּוֹתוֹ עוֹמֵד תַּחַת צֵל הַתּוֹרָה, הַנִּקְרָאת "עֵץ" ("עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ"), וְזֹאת בְּגִלְל – "וַיֹּאכְלוּ" – שֶׁאָכְלוּ בְּשֵׁר וְחֵלֶב, וְהַפְּסִידוֹ עַל-יְדֵי זֶה אֶת הַתּוֹרָה.

"וְאַקְחָה פֶת לָחֶם וְסַעֲדוֹ לְבַכֶּם אַחַר תַּעֲבְרוּ" (יח' ה')

חו"ל מְסַפְרִים שֶׁפַּעַם שָׂאֵל טוֹרוֹנוֹסְרוֹפוֹס אֶת רַבֵּי עַקְיָבָא: אִם הִקְב"ה יִצַר אֶת הָאָדָם עִם עַרְלָה, מִדּוּעַ אַתֶּם כּוֹרְתִים אוֹתָהּ בְּטַקְס "בְּרִית הַמִּילָה"? וְכִי אַתֶּם מְנַסִּים לְשַׁפֵּר אֶת מַעֲשֵׂה הַבוֹרָא?
הַשִּׁיב לוֹ רַבֵּי עַקְיָבָא: הִנֵּה, הַבוֹרָא יִתְבַּרֵךְ בְּרָא גַם חַיִּטִּים וּשְׁעוּרִים. וְכִי אֲפָשֶׁר לְאָכַל אוֹתָם וּלְהַנּוֹת מֵהֶם כֶּךָ?
בְּרוּר שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְנַקּוּתָם, לְטַחֵן אוֹתָם, וְרַק אַחַר-כֵּן לְאַפּוֹת מֵהֶם לָחֶם, וְלֵאמֹר אֶחָד אֵין טַעֲנָה שְׁמַתְעַרְבִים בְּמַעֲשֵׂי הַבוֹרָא. כֶּךָ גַם הָאָדָם טַעוֹן תַּקּוּן עַל-יְדֵי הַסֶּרֶת הָעַרְלָה.

וְכֶךָ אַבְרָהָם אָבִינוּ, כְּשֶׁרָאָה אֶת הַמְּלָאכִים, סָבַר שֶׁאֵלוּ עַרְבִים, שֶׁבָּאִים לְלַעֲוֹג לוֹ עַל אֲשֶׁר מָל אֶת עַצְמוֹ, וְשִׁנָּה אֶת בְּרִיאָתוֹ שֶׁל הַבוֹרָא, כְּדַבְּרֵי טוֹרוֹנוֹסְרוֹפוֹס. לָכֵן אָמַר לָהֶם: "וְאַקְחָה פֶת לָחֶם" – אָקַח רֵאִיָּה מִפֶּת הַלָּחֶם, הַעֲשׂוּיָה לְסַעוּד אֶת הַלֵּב רַק לְאַחַר שְׁעוֹשִׁים מִן הַחֲטָה לָחֶם – "וְאַחַר תַּעֲבְרוּ" – וְעַל-יְדֵי כֶךָ תַּעֲבְרוּ מִן הַדַּעַה שֶׁחֲשַׁבְתֶּם עַד כֹּה, וְתַבִּינוּ אֶת עַנְיֵן כְּרִיתַת הָעַרְלָה בְּמִילָה, שְׁמוּטֵל עַל הָאָדָם לְתַקּוּן אֶת הַנִּבְרָא, וְזֶהוּ לְמַעֲשֵׂה רְצוֹנוֹ שֶׁל ה' יִתְבַּרֵךְ.

בְּנֵי... אֱלֹהִים יִרְאֶה לוֹ הֵשֶׁה לְעֵלָה בְּנֵי" (כב' ז')

חו"ל אוֹמְרִים שֶׁיִּצְחָק הֵלֵךְ אֶל הָעַקְיָדָה, לְמַסּוֹר נַפְשׁוֹ לְמַעַן ה' יִתְבַּרֵךְ בְּשִׂמְחָה רַבָּה.
אֲלֹא שֶׁבִּלְבוּ הָיָה מְנַקֵּר חֲשֵׁשׁ: הֲלֹא אָמְרוּ לְיִצְחָק הַדּוֹר, כִּי "מֵאַבְיִמְלֵךְ נִתְעַבְּרָה שָׂרָה" (רש"י פר' תולדות). וְהִנֵּה, עַכְשָׁיו תִּנָּתֵן לָהֶם הַהַזְדַּמְנוֹת לְחֻזַק אֶת עֲלִילָתָם. שָׁפוֹן, יִטַּעְנוּ אוֹתָם לְיִצְחָק, אֵילוֹ הָיָה אַבְרָהָם אָבִיו הָאֲמִיתִי שֶׁל יִצְחָק, אֲזִי לֹא הָיָה מְסוּגָל לְהַתְאָכֵז כֶּךָ וְלְשַׁחוֹט אֶת בְּנוֹ – עַצְמוֹ וּבְשֵׁרוֹ. לְפִיכֶךָ שָׂאֵל יִצְחָק: "אָבִיו!" – הָרִי אֶתְּהָ אָבִי הָאֲמִיתִי, כִּיִּצַד יָכוֹל אֶתְּהָ לְעֲשׂוֹת דְּבַר, אֲשֶׁר יָבִיא לְכֶךָ שֶׁהַבְּרִיּוֹת יִטִּילוּ סִפְק בְּאַבְהוּתְךָ?

וְאַבְרָהָם מְשִׁיב לוֹ עַל-כֶּךָ: "הַנְּנִי בְּנֵי" – עֲצֵם הָעַקְיָדָה תִּהְיֶה הוֹכְחָה שְׂאֵתָה בְּנֵי הָאֲמִיתִי וְהַפְּשֵׁר, שָׁפוֹן – "אֱלֹהִים יִרְאֶה לוֹ הֵשֶׁה לְעֵלָה בְּנֵי" – הָרִי ה' יִתְבַּרֵךְ בְּחַר בְּךָ, בְּנֵי, לְהִיּוֹת הַקְּרָבָן, וְאֵילוֹ הִיָּת נוֹלָד מֵאִיסוֹר אֲשֶׁת-אִישׁ עַל-יְדֵי אַבְיִמְלֵךְ, הֲלֹא הִיָּת פְּסוּל לְקְרָבָן, שָׁפוֹן, כֹּל קְרָבָן שְׁנַעֲשִׂית בּוֹ עֲבִירָה – פְּסוּל לְקְרָבָן, וְאֵין ה' יִתְבַּרֵךְ חֲפֵץ

"וַיִּשְׁלַח אֲבֵרָהָם אֶת יְדוֹ וַיִּקַּח אֶת הַמֶּאֱכָלֶת לְשַׁחֵט אֶת בְּנוֹ" (כב' י')

על הכתוב "וַיִּשְׁלַח אֲבֵרָהָם אֶת יְדוֹ וַיִּקַּח אֶת הַמֶּאֱכָלֶת לְשַׁחֵט אֶת בְּנוֹ", אומרים חז"ל, שעל-ידי **עקידת יצחק**, השריש והטביע אברהם אבינו בקרבנו **מסירות-נפש** אמיתית לה' יתברך – דהינו, **למות ולהיחרג** על קדושת שמו יתברך, שלא על מנת לקבל שכר.

על-כך אומרים חז"ל, שבשעה שנצטוו אברהם להעלות את יצחק לעלה על גבי המזבח, הבין אברהם אבינו, בגדל ענותנותו, שאין הוא ראוי יותר להיות השרש שממנו תבנה שרשרת ה**קדושה** של כלל ישראל, ובמקומו בחר הקב"ה בצדיק אחר, טוב ממנו. ולכן מבקש ממנו הקב"ה להעלות את יצחק לעלה, כדי להפסיק את שרשרת ה**קדושה**. ועל-כך רומז הכתוב "וַיִּרְא (אברהם) אֶת הַמָּקוֹם מֵרְחוֹק": – ראה אברהם אבינו את ה**מקום** – הוא הקב"ה, מקומו של עולם – כאילו הוא "מרחוק" – שכביכול נתרחק ממנו הקב"ה, ושוב אינו רוצה בו עוד כדי להמשיך את זרע ה**קדושה**. והנה, למרות שאברהם אבינו יכול היה לחשוב, שמכיון שהקב"ה "החליט להפסיק את שרשרת ה**קדושה** ממני ומזרעי, ושוב אין לו רצון בעבודתי, וגם בחר לו בצדיק אחר – אם כך, למה לי **לשחוט** את בני יחידי, אשר אהבתי, את יצחק? הלא עדיף שאשאיר אותו בחיים, כרחם אב על בנים, ולהננות ממנו בימי זקנתי. ומה עוד, שהקב"ה לא צוה עלי בתקף להקריב את יצחק, אלא בקש ממני בדרך של בקשה: 'קח נא את בנך, ואין נא, אלא לשון בקשה' (רש"י). למרות כל זאת, אברהם אבינו קבל דבר זה בשמחה ובאהבה, והלך **לעקוד** את יצחק בנו.

"מחשבה טובה – הקב"ה מצרפה למעשה"

מפרשת העקידה מתגלה לנו היסוד הגדול שאמרו חז"ל (קדושין מ'): "מחשבה טובה – הקב"ה מצרפה למעשה". וזאת, כפי שאומר הקב"ה לאברהם לאחר ה**עקידה**: "יען אשר עשית את הדבר הזה ולא חשכת את בנך את יחידיך". והרי בפועל לא הקריב אברהם את יצחק בנו, ואיך אומר לו הקב"ה: "יען אשר עשית את הדבר הזה?" אלא, על כוונתך שרצה הכתוב ללמדנו מכאן, ש"מחשבה טובה – הקב"ה מצרפה למעשה", ומכיון שאברהם חשב להקריב באמת את בנו יצחק, ורק ה' יתברך מנע זאת ממנו, נחשב לו כאילו הקריב את בנו **בפועל**.

מלאך הברית

כאשר עלה הגאון רבי שלמה קלוגר ז"ל על כסא הרבנות בעיר ברוד, נתכבד ביום הראשון לכהנתו בסנדקאות. כאשר הגיע למקום הברית, שמע כי אבי הילד מוטל גוסס ושעותיו ספורות.

ומנהג היה בעיר ברוד, כי במקרה כזה היו מעכבים את ברית המילה, עד לאחר פטירתו של האב, כדי לקרא לילד בשם אביו. אולם, רבי שלמה קלוגר צוה לאסוף חיש מהר מנין יהודים ולמול מיד את התינוק. ואכן הדבר נעשה מיד, וראה זה פלא, מיד לאחר הברית קם האב מחליו והבריא לגמרי. מובן, כי כל העיר רעשה ותססה על המופת הזה. אותה שעה אמר רבי שלמה קלוגר ז"ל, כי למד הוא לנהוג כך מתוך פרושו של רש"י על הפסוק: "וַיִּרְא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים נֹצְבִים עָלָיו": 'אחד לבשר לשרה, אחד להפוך את סדם ואחד לרפאות את אברהם... ורפאל, שרפא את אברהם הלך להציל את לוט'. ולכאורה קשה הדבר: כלום חסרים מלאכים בשמים, ומדוע לא שלחו מלאך מיוחד להציל את לוט, ואותו מלאך שרפא את אברהם הציל גם את לוט?

אלא מסתבר, שזכותו של לוט לא היתה כה גדולה, עד כדי לשלוח מלאך מיוחד להצלתו, לפיכך חייב היה הדבר להתרחש בדרך אגב, על ידי מלאך שכבר נשלח בין כה וכה בשליחות לרפא את אברהם. אף אני – אומר רבי שלמה קלוגר – חשבתני שמן הסתם הרי דנים עכשיו בשמים את אבי הרך הנולד ויתכן שאין בידו זכויות במידה מספקת כדי לשלוח במיוחד את אליהו להחיש לו רפואה שלמה, לפיכך ציויתי למול חיש מהר את הילד, שאז בודאי יבוא אליהו לברית, ודרך אגב יביא גם רפואה שלמה לאב החולה...